

Σανάνθρωποι ή συνάνθρωποι;

«Αγαπητέ «Υπάρχουμε, Συνυπάρχουμε;». Ανήκω στην ευρύτερη κατηγορία ανθρώπων που ονομάζουμε με τον όρο: «άτομα με ειδικές ανάγκες», καθώς πάσχω από κώφωση. Ο συγγραφέας Μπουσκάλια έγραφε: «Μη φοβάσαι τις λέξεις, οι λέξεις δεν μπορούν ποτέ να σε βλάψουν». Παλιά διάβαζα μετά μανίας τα βιβλία του, ήλπιζα και ονειρευόμουν έναν καλύτερο κόσμο, μέχρι που έμαθα το μαντάτο πως αυτοκτόνησε. Αναρωτήθηκα τότε: μήπως, τελικά, οι λέξεις μπορούν να μας βλάψουν; Από μια άποψη η ίδια η ύπαρξη της γλώσσας μας αποκαλύπτει την «αναπηρία» της ανθρώπινης ύπαρξης. Γιατί από τότε που ο άνθρωπος άρθρωσε την πρώτη λέξη πήρε οριστικά διαζύγιο από την Φύση: ανακάλυψε την απουσία, την μοναξιά και την έλλειψη. Που σημαίνει ότι ο άνθρωπος δεν θα μπορέσει ποτέ να ζήσει σε έναν «τέλειο κόσμο». Και επειδή στον ανθρώπινο κόσμο δεν υπάρχει το τέλειο, γι' αυτό υπάρχει η γλώσσα, η επιθυμία, η μταιοδοξία, η φαντασία, ο φόβος και η δημιουργία.

Έκανα αυτή την εισαγωγή διότι θέλω να πω δυο λόγια για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Όρος που αρχικά μου προκαλεί αμηχανία. Γιατί το πρόθεμα «παρά» έχει κυρίως απαξιοτική έννοια. Αναφέρεται σε κάτι παρά - πλευρο, παρά - ξενο, παρά - πεταμένο. Σίγουρα, η λέξη Υπερολυμπιακοί ακούγεται και γράφεται καλύτερα. Αλλά, για κάποιον που πάσχει από μια αναπηρία (και όχι ειδική ανάγκη), όλα αυτά είναι φιλολογίες, που εξαντλούνται σε politically correct ονομασίες. Γιατί οι λέξεις έπονται των πράξεων. Η πράξη εδώ, το γεγονός, είναι πως για πρώτη φορά η πλειονότητα των συμπολιτών μας ανακαλύπτει πως υπάρχουν και άνθρωποι που έχουν προβλήματα όρασης και κινητικά προβλήματα και εν τούτοις είναι αποφασισμένοι να ζήσουν, να αγωνιστούν στο στίβο της ζωής, ακόμα και στα στάδια. (Μια παρένθεση μόνο: οι άνθρωποι με προβλήματα ακοής, όπως εγώ, είναι για άλλη μια φορά «εξαφανισμένοι». Η είδηση πέρασε στα «φιλιά» των εφημερίδων. Οι κωφοί συμμετέχουν σε δικούς τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τους Deaflympics (η επόμενη τέτοια Ολυμπιάδα Κωφολυμπιάδα, άραγε;- θα γίνει στη Μελβούρνη τον Ιανουάριο του 2005). Λένε πως η κώφωση είναι η πιο «αόρατη» αναπηρία από όλες και εγώ συντάσσομαι με αυτήν την άποψη: ωστόσο, υπάρχουμε και ζούμε ανάμεσά «σας»).

Ζούμε λοιπόν και ζουν ανάμεσά μας οι άνθρωποι με αναπηρίες. Τι φοβερή ανακάλυψη! Μερικοί συμπολίτες μας συμπεριφέρονται με αμηχανία απέναντι σε αυτήν την ανακάλυψη, επειδή δεν έτυχε ποτέ να έχουν στο ευρύτερο οικογενειακό ή φιλικό τους περιβάλλον άτομα με προβλήματα κίνησης και όρασης. Οι αφιλόξενες πόλεις μας «παρά» τις όποιες βελτιώσεις στις ράμπες και στα πεζοδρόμια - εξακολουθούν να είναι απροσπέλαστες στα περισσότερα σημεία τους. Γι' αυτό συχνά είμαστε αόρατοι διότι φοβόμαστε να κυκλοφορήσουμε. Περισσότερο όμως «απροσπέλαστη» εξακολουθεί να είναι η νοοτροπία όσων αντιδρούν είτε με αποστροφή, είτε με οίκτο, είτε με υπερβολικό θαυμασμό απέναντι σε αυτούς τους ανθρώπους. Τις προάλλες, ένας ακούων φίλος μου, μου μετέφερε πως άκουσε στο ραδιόφωνο κάποιον δημοσιογράφο να παροτρύνει τους συμπολίτες μας να πάνε να δουν αυτούς τους αθλητές που αγωνίζονται σαν πραγματικοί αθλητές... Ιδού η λέξη-κλειδί: η λέξη σαν. Εμείς είμαστε ο «λαός» του σαν. Αγωνιζόμαστε σαν πραγματικοί αθλητές, ερωτευόμαστε (;) σαν αρτιμελείς άνθρωποι, λυπούμαστε σαν αρτιμελείς άνθρωποι, ζηλεύουμε σαν αρτιμελείς άνθρωποι. Δεν είναι η λέξη «παρά» αλλά η λέξη «σαν» αυτή που εισάγει αυτό το πονηρό και αδιαπέραστο σύνορο ανάμεσα σε «μας» και σε «σας».

Τι είμαστε λοιπόν; Παράνθρωποι, Σανάνθρωποι, Μετάνθρωποι ή Υπεράνθρωποι; Τίποτα από όλα αυτά. Δεν είμαστε καν «άτομα με ειδικές ανάγκες», αλλά «άνθρωποι με προβλήματα όρασης, κίνησης και ακοής». Συχνά οι λέξεις δεν μπορούν να μας βλάψουν, μπορούν όμως να αλλάξουν τον τρόπο που σκεφτόμαστε και αντιδρούμε. Αν δούμε τους συμπολίτες μας ως αυτό που είναι: άνθρωποι με τις ίδιες επιθυμίες, χαρές, λύπες, ματαιοδοξίες, ζήλιες, φιλαρέσκειες, ανασφάλειες, επιθυμίες για κοινωνικές συναναστροφές, φιλία, αγάπη, δραστηριότητα, επιβεβαίωση, αλλά με δυσκολίες στην Κίνηση, στην Όραση ή στην Ακοή (ή με άλλες παθήσεις και προβλήματα), τότε ίσως κάνουμε το πρώτο βήμα προς ένα μελλοντικό κόσμο όπου θα έχουμε τις ίδιες ευκαιρίες στη ζωή, στην αγάπη και στη δημιουργία.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία
Σοφία Κολοτούρου,
sofiakol@hotmail.com»

Για την αντιγραφή Γκαζμέντ Καπλάνι
shqip@ath.forthnet.gr

Πηγή: Καπλάνι, Γ. (2004). *Σανάνθρωποι ή συνάνθρωποι*; ανακτήθηκε στις 11 Νοεμβρίου, 2011 από <http://www.sofiakolotourou.gr/articles/9/23>